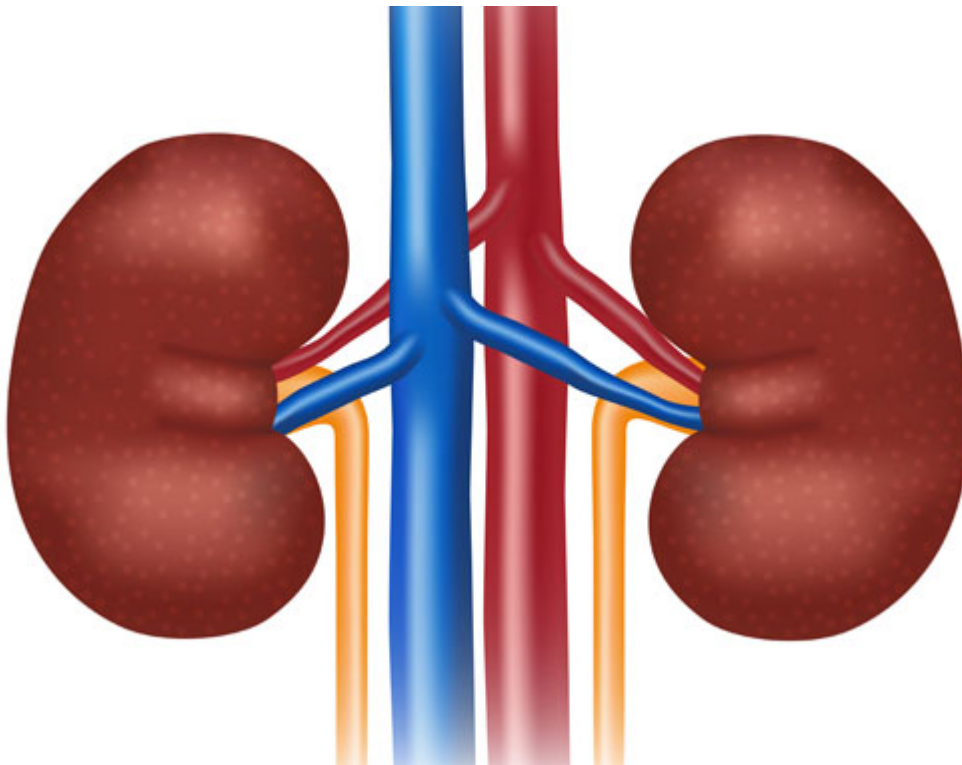

Μεταμοσχεύσεις: σώζουν ζωές, γεννούν ερωτήματα (Άγγελος Αλεκόπουλος)

/ [Πεμπτούσία](#)

Μεταμόσχευση ονομάζεται «η μεταφορά με εγχείρηση οργάνου ή ιστού από ένα σημείο του σώματος σε άλλο του ιδίου οργανισμού ή από το σώμα ενός ατόμου ή ζώου στο σώμα άλλου».[\[1\]](#) Η μεταμόσχευση ιστών και οργάνων θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα θαύματα της σύγχρονης ιατρικής. Κι αυτό γιατί δημιουργεί αισιοδοξία για την υγεία και την παράταση της ζωής του ανθρώπου.

Είναι βέβαιο ότι «στις μέρες μας οι μεταμοσχεύσεις αποτελούν πλέον καθημερινή χειρουργική πρακτική, πάνω στην οποία στηρίζουν τις ελπίδες τους χιλιάδες άνθρωποι σε όλον τον κόσμο».[\[2\]](#) Οι μεταμοσχεύσεις αναφέρονται και σε παλαιότερους χρόνους, όπως για παράδειγμα μεταμοσχεύσεις δέρματος έκαναν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι. Οι μεταμοσχεύσεις οργάνων στην εποχή μας έχουν πλέον ιστορία μισού αιώνα. Το 1954 μεταμοσχεύθηκε ο πρώτος νεφρός. Ακολούθησαν

άλλες μεταμοσχεύσεις, όπως το 1967 εντέρου και επίσης το 1967 καρδιάς. Σήμερα γίνονται μεταμοσχεύσεις πολλαπλών οργάνων.[\[3\]](#) «Οι μεταμοσχεύσεις διαδόθηκαν ευρύτατα και προκάλεσαν ενθουσιασμό σε παγκόσμια κλίμακα. Ο ενθουσιασμός αυτός οφείλεται ασφαλώς στο μέγεθος του κατορθώματος, αλλά ίσως και στην επιθυμία του σύγχρονου ανθρώπου για κάποια επίγεια αθανασία»[\[4\]](#)

Αν και οι μεταμοσχεύσεις έγιναν μέρος της καθημερινής ιατρικής πρακτικής τα ερωτήματα γύρω από το αν γίνονται καταχρήσεις και κατοδολιεύσεις, που θέτουν σε κίνδυνο την ίδια την υπόσταση του ανθρώπου έρχονται όλο και περισσότερο στο προσκήνιο και ζητούν[\[5\]](#) επιτακτικά απαντήσεις. Η αδυναμία της ιατρικής επιστήμης να προσδιορίσει με ακρίβεια τη στιγμή του θανάτου, όσο και η συνακόλουθη σύγχυση και πολυγνωμία μεταξύ των γιατρών, δημιουργούν τις κύριες δυσκολίες στην αντιμετώπιση του θέματος αυτού. Η πιθανή σύγχυση μεταξύ εγκεφαλικού θανάτου και του κώματος ή της χρόνιας φυτικής κατάστασης δημιουργούν μεγάλη ανασφάλεια γύρω από τις μεταμοσχεύσεις και υπάρχει η πεποίθηση ότι στην καθημερινή πρακτική οι καρδιοχειρουργοί των Μεταμοσχευτικών Κέντρων (ΜΚ), ασκούν πίεση στους καρδιολόγους των Μ.Ε.Θ. για να προσδιορίσουν χωρίς χρονοτριβή τους εγκεφαλικά νεκρούς και να αποσπάσουν τη συναίνεση των συγγενών για τη λεγόμενη δωρεά οργάνων.

Η αντικατάσταση κατεστραμμένων οργάνων με άλλα υγιή υπήρξε ανέκαθεν ένα ανθρώπινο αίτημα και μια μεγάλη προσδοκία, και μια μεγάλη προσδοκία, και αυτό όχι μόνο για εξασφάλιση μακροζωίας αλλά πρωτίστως για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Η πρόοδος και η αποτελεσματικότητα στις μέρες μας έχει ξεπεράσει κάθε προσδοκία.[\[6\]](#)

Οι μεταμοσχεύσεις διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: (α) αυτοπλαστικές όταν ο δωρητής και ο λήπτης είναι ένα και το αυτό πρόσωπο, (β) ομοιοπλαστικές όταν ο δωρητής και ο λήπτης είναι μεν ξεχωριστά πρόσωπα, αλλά δεν διαφέρουν προς τη φύση τους, δηλαδή είναι και οι δύο άνθρωποι και (γ) ετεροπλαστικές όταν ο δωρητής και ο λήπτης διαφέρουν ως προς τη φύση τους, όπως ο άνθρωπος και το ζώο. Η κατηγορία των ομοπλαστικών μεταμοσχεύσεων, διαιρείται σε δύο κατηγορίες μεταμοσχεύσεων: (α) inter vivos, από σώμα ζώντος δωρητή και (β) inter cadavera, από σώμα νεκρού δωρητή.[\[7\]](#)

Όμως από την άλλη πλευρά δεν αμφισβητείται πια ότι με την καθιέρωση των μεταμοσχεύσεων ως θεραπευτικής μεθόδου οι κλασικές αρχές της ιατρικής ηθικής άρχισαν πολλές φορές να παραβιάζονται. Τα ηθικά προβλήματα που προκύπτουν είναι πολλά και ζητούν λύση. Η μεταμόσχευση οργάνων παρά τις ευεργετικές συνέπειες για τους λήπτες, δεν μπορεί να αποτελεί απροϋπόθετη επιδίωξη αποτελέσματος και αυτοσκοπό.

Εξαιτίας της πρακτικής που παρατηρείται σε πολλές περιπτώσεις μεταμοσχεύσεων, όλο και περισσότεροι γιατροί αλλά και άνθρωποι προβληματίζονται σχετικά: α) Με το σύστημα διαθέσεως και τα ισχύοντα κριτήρια κατανομής των μοσχευμάτων στους αναμένοντες μεταμόσχευση ασθενής (τα κριτήρια της λίστας είναι αμιγώς ιατρικά ή υπεισέρχονται άλλοι παράγοντες όπως οικονομικά κριτήρια, κριτήρια έθνους, μετανάστες κ.λπ.). β) Με τη μάλιστα διακινήσεως και εμπορίας μοσχευμάτων σε διάφορα μέρη του κόσμου και ιδιαίτερα στις λεγόμενες τριτοκοσμικές χώρες. γ) Με την ιερότητα του σώματος του νεκρού και την αντιμετώπιση του όταν δεν έχει προηγηθεί εκπεφρασμένη γνώμη πριν το θάνατο του δ) Με το πότε πεθαίνει ο άνθρωπος και τι σημαίνει ο λεγόμενος «εγκεφαλικός θάνατος».[8]

Στην περίπτωση του εγκεφαλικού θανάτου το Ηθικό πρόβλημα έγκειται στον σεβασμό του επελθόντος θανάτου, πράγμα που αφ ενός μεν συνηγορεί στο να μην ταλαιπωρούμε περαιτέρω τον «νεκρό» άνθρωπο με το ζωντανό σώμα, αφ ετέρου δε μας αποτρέπει από το να προσδιορίσουμε εμείς τη στιγμή του βιολογικού θανάτου με κριτήρια επιδεκτικά αμφισβήτησης, αφού είναι διαφορετικά από αυτά που συναντούμε στην ελεύθερη από τεχνολογικές παρεμβάσεις φυσιολογική ζωή.

Τέλος όσον αφορά στις μεταμοσχεύσεις κρίνεται απαραίτητη η καθιέρωση νόμων, από την πλευρά του νομοθέτη, οι οποίοι θα διασφαλίζουν τα παράνομα φαινόμενα που διασαλεύουν την ομαλή κοινωνική συμβίωση και συνύπαρξη. Με τον νομοθέτη «διασφαλίζεται η δικαιοπρακτική ικανότητα του δότη, η ελεύθερη γραπτή συγκατάθεση του, η ακεραιότητα της σωματικής ζωής του δότη κατά την αφαίρεση των ιστών, ο τρόπος της αφαιρέσεως ιστών και οργάνων που πρέπει να είναι θεραπευτικός και επιστημονικός και όχι εμπειρικός, η επιβεβαίωση ότι ο δότης έχει υποστεί τον λεγόμενο εγκεφαλικό θάνατο κ.λπ»[9]

[1] Γ. Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας*, Αθήνα 1998, σελ.:1090

[\[2\]](#) Μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικολάου, Αλλήλων Μέλη- Οι Μεταμοσχεύσεις στο φώς της ορθόδοξης θεολογικής ζωής , Αθήνα , Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας, 2005 σελ:23

[\[3\]](#) Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλάσιου Ιερόθεου, Βιοηθική και Βιοτεχνολογία, εκδόσεις Ιερά μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου 2010, σελ.:166

[\[4\]](#) Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλάσιου Ιερόθεου, Βιοηθική και Βιοτεχνολογία, εκδόσεις Ιερά μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου 2010, σελ.:166

[\[5\]](#) Ανέστης Γ., Κασελόπουλος, «Προσεγγίζοντας της μεταμοσχεύσεις» στο Βιοτεχνολογία και Βιοηθική, Περιοδικό Ινδικτός, τεύχος 14. Ιούνιος 2001, σελ:157

[\[6\]](#) [Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής Νικόλαος Χατζηνικολάου](#) , «Η μεταμοσχευτική πραγματικότητα διεθνώς και στην Ελλάδα - Ηθικοί προβληματισμοί», στο Εκκλησία και Μεταμοσχεύσεις, Αθήνα 2001, σελ:40

[\[7\]](#) Κ. Αγόρας, «Ηθική και Βιοηθική» στο συλλογικό τόμο Πίστη και βίωμα της Ορθοδοξίας , Πάτρα 2002, ΕΑΠ, σελ:354

[\[8\]](#) Ανέστη Κασελόπουλου, «Προσεγγίζοντας της μεταμοσχεύσεις» στο Βιοτεχνολογία και Βιοηθική, Περιοδικό Ινδικτός, τεύχος 14. Ιούνιος 2001, σελ:157

[\[9\]](#) Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλάσιου Ιερόθεου, « Η Θέση της Εκκλησίας για της μεταμοσχεύσεις», στο Εκκλησία και Μεταμοσχεύσεις, Αθήνα 2001, σελ.: 338

Παρατήρηση: το παρόν κείμενο αποτελεί τμήμα της Διπλωματικής Εργασίας “Βιοηθικά προβλήματα στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας” που εκπόνησε ο κ. Άγγελος Αλεκόπουλος, στο πλαίσιο του προγράμματος “Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία” της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Νικόλαο Κόιο και την οποία η Πεμπτουσία δημοσιεύει με τη μορφή σειράς άρθρων.

[Δείτε το προηγούμενο άρθρο της σειράς κάνοντας κλικ **εδώ**](#)